

IMPLEMENTACIJA DRŽAVNIH MERA ZA POMOĆ PRIVREDI: PITANJA I ODGOVORI

Poštovani privrednici, znamo da imate puno praktičnih pitanja i dilema u vezi sa primenom donetih mera i uredbi Vlade Republike Srbije. Kroz komunikaciju sa našim klijentima na terenu i pitanja koja ste nam postavili na ICTHub/USAID vebinaru (od strane administratora vebinara i od strane slušalaca kroz Q&A sanduče), sastavili smo listu najčešćih pitanja i dali konkretne odgovore na bazi trenutnih informacija, saznanja i tumačenja. Nadamo se da će vam ovaj dokument biti od pomoći i da ćete u njemu naći odgovore na pitanja u vezi kojih imate nedoumice. Trudili smo se da obuhvatimo sve trenutno poznate situacije, ali smo sigurni da postoje dodatno specifične situacije koje zahtevaju individualno sagledavanje. Javite nam se da vam pomognemo oko takvih situacija.

Beograd, 13.4.2020.

Prof. Dragan Lončar CFA, partner, PeterHof Consulting

Miloš Mitrić MBA, partner, PeterHof Consulting

Milan Jeremić, knjigovodstveni i poreski savetnik, PeterHof Consulting

1. Ko ima pravo i na koje mere?

Mere su: odlaganje plaćanja poreza i doprinosa na zarade, akontacionog poreza na dobit za privredna društva, poreza na prihod od samostalne delatnosti i poreza na dohodak građana za preduzetnike. Pored odlaganja poreza predviđeno je plaćanje po radniku (nešto više od 30.000 RSD po radniku za preduzetnike, mikro, mala i srednja preduzeća; nešto preko 15.000 za velika

preduzeća, za radnike za koje je doneto rešenje o prekidu/obustavi rada u periodu 15. marta do 10. aprila).

Na neke mere pravo imaju svi (odlaganje plaćanja poreza i doprinosa na zarade, kao i akontacionog poreza na dobit, emitovanje obveznica, oslobađanje pdv-a za donacije na medicinsku opremu ka javnom medicinskom sektoru), a na neke samo preduzetnici (preduzetnici, paušalci, poljoprivrednici i druga lica), mikro, mala i srednja preduzeća (plaćanje minimalca po radniku, krediti Fonda za razvoj, krediti banaka kroz garantnu šemu).

Mere se odnose samo na ona lica koja su dominantno u privatnom vlasništvu.

Na pomoć imaju pravo i udruženja građana / nedobitne organizacije ako nisu u većinskom državnom vlasništvu (član 2 Uredbe: rezidentna pravna lica u smislu zakona kojim se uređuje oporezivanje dobiti za pravna lica).

2. Koji su uslovi da bi se neko kvalifikovao za program mera i šta mora da ispuni tokom i nakon primene mera?

Uslovi su sledeći:

- Od 15.3. nisu smanjili broj zaposlenih radnika za više od 10%
- Nema otpuštanja više od 10% radnika 3 meseca nakon isplate poslednje naknade od strane države (praktično do 31.10.)
- Preduzetnici koji su privremeno obustavili delatnost od 15.3. i nadalje mogu da uđu u program
- Nema isplate dividende do kraja 2020. godine za korisnike programa (izuzev dividende u akcijama). Nije bitno iz koje godine potiče neraspodeljeni dobitak, dividendu korisnik programa ne sme da plaća do kraja ove godine.
- Na ove mere nemaju pravo banke, lizing kuće, osiguravajuće kompanije.

3. Možete li da nam dati precizno tumačenje člana 12. objavljene Uredbe, odnosno postoje li situacije zbog kojih poslodavac neće trpeti sankcije jer je došlo do smanjenja broja zaposlenih za više od 10%?

Uredbom je propisan samo procenat broja zaposlenih koji može da se smanji bez obzira na razlog prestanka radnog odnosa (dakle nisu predviđeni izuzeci za navedene slučajeve). Na primer, ako sam 16.3. imao 40 radnika, a onda sam do 10.4. 12 radnika prebacio na drugo (povezano) pravno lice, prvo privredno društvo se ne kvalifikuje za program mera, jer je nominalno smanjilo broj zaposlenih za više od 10% na tom pravnom licu.

Prema Uredbi, jedini predviđeni izuzetak su ugovori o radu na određeno vreme zaključeni pre 15. marta 2020. godine za period koji se završava do isteka roka od 3 meseca od poslednje isplate

direktnih davanja, a to je 31. oktobar 2020. Gleda se broj zaposlenih u Centralnom registru i ne ulazi se u razlog promene broja.

4. Koje poreze i doprinose mogu da odlože preduzetnici? Da li je u ovoj fazi definisana tehnika odlaganja poreza za njih?

Kada govorimo o preduzetnicima važno je naglasiti da postoji više kategorija preduzetnika i na taj način su i obuhvaćeni Uredbom o fiskalnim olakšicama, članovima od 6. do 8. To su preduzetnici (uključujući i preduzetnike poljoprivrednike i preduzetnike druga lica – na primer fizička lica obveznici pdv-a) koji porez plaćaju samooprezivanjem, a nisu se opredelili za ličnu zaradu, preduzetnici koji su se opredelili iza ličnu zaradu i preduzetnici paušalci.

Svi prethodno navedeni imaju pravo na fiskalne pogodnosti (odlaganje dospelosti poreza i doprinosa, odlaganje dospelosti akontacija poreza na dohodak, odlaganje plaćanja obaveza), kao i na direktna davanja iz budžeta na isti način kao i ostala pravna lica.

Za sve preduzetnike važi ista tehnika odlaganja dospelosti, to je podnošenjem PPP PD prijave u kojoj će u polju 1.4. - datum plaćanja, uneti 04.01.2021. godine. Oni preduzetnici, koji nemaju zaposlene, a samim tim i ne podnose PPP-PD prijavu, postupak i način odlaganja bliže određuje Ministar finansija (jezik Uredbe).

Što se odlaganja plaćanja Uredbom je definisano da će postupak i način odlaganja plaćanja naknadno urediti Ministar.

Treba praviti razliku između odlaganja dospelosti obaveza i odlaganja plaćanja obaveze. Odlaganje dospelosti je za 4.1.2021. kroz PPP-PD prijavu, a odlaganje plaćanja se aktivira od 4.1.2021. po uslovima koji će naknadno biti definisano na maksimalno 24 rate.

5. Koji preduzetnici se ne kvalifikuju za primenu mera?

U pitanju su preduzetnici koji istovremeno imaju status zaposlenog lica na drugom mestu ili status korisnika penzije (član 9. Uredbe o fiskalnim pogodnostima i direktnim davanjima, stav 5).

6. Zatvaranje radnje – ako dođe do zatvaranja radnje, ali druga novoosnovana radnja preuzima sve zaposlene, da li postoje posledice po prvu (zatvorenu radnju), koja je iskoristila podsticaj za mart 2020. i april 2020. godine? Da li postoje posledice za novootvorenu radnju koja bi koristila podsticaj za maj 2020?

Tumačeći član 12. u slučaju zatvaranja radnje gubi se pravo na olakšice jer se smanjuje broj zaposlenih za više od 10%. Olakšice se vezuju za lice koje je prijavom PPP-PD prijave ušlo u program olakšica i to pravo nije prenosivo na novo lice. To što je druga radnja preuzela zaposlene

nije od značaja, jer se ona nije kvalifikovala za pogodnosti jer nije ni podnela PPP PD prijavu sa tim zaposlenima u propisanom roku.

7. Za koje mesece se odnosi odlaganje poreza i doprinosa na zarade i akontacionog poreza na dobit za privredna društva? Šta se dešava ako je neko preduzeće već uplatilo poreze i doprinose na zarade za mesec mart kao i akontacioni porez na dobit za mesec mart?

Odlaganje se odnosi na obaveze koje dospevaju u periodu od 01.04. do 30.6. osim za poreze i doprinose na zarade za jun gde je dospeće do 31.07. Za poreze i doprinose na zarade odlaganje se odnosi na mart, april i maj odnosno po izboru poreskog obveznika za april, maj i jun ukoliko je poreski obveznik do dana stupanja uredbe na snagu delimično ili u potpunosti platio poreze i doprinose za mart. To u praksi znači da ukoliko ste platili neto zaradu i doprinose za mart, nema refundacije i kvalifikujete se za naredna tri meseca i u tom slučaju odlažete dospelost poreza i doprinosa za ta tri meseca (april-jun). Što se tiče akontacija poreza na dobit, odlaganje se odnosi na mart, april i maj i tu nema pomeranja. Na primer, ako platite martovsku akontaciju koja dospeva 15.4, nećete moći da pomerite korišćenje ove pogodnosti za jun (možete da koristite samo za april i maj).

8. Šta se dešava ako je neko za martovsku platu predao poresku prijavu, a nije još uvek platio poreze i doprinose?

U ovom slučaju ako je izvršena prijava za martovsku platu, na primer početkom aprila sa valutom 30.4. i još uvek nije plaćena u iščekivanju Uredbe, privredni subjekti mogu da iskoriste odlaganje i da ovu obavezu ne plate sada. Dakle, izmenom već podnesene poreske prijave do 30.4.2020. godine (datum dospeća 4.1.2021. godine) privredni subjekti će se kvalifikovati za korišćenje mera, i samim tim i za odlaganje martovskih poreza i doprinosa. To znači da će odlaganje izmenom poreske prijave moći da koriste za mart, april i maj.

U skladu sa obaveštenjem Poreske uprave od 13.04. izmena se vrši tako što privredni subjekt podnosi novu poresku prijavu za mart sa datumom plaćanja 04.01.2021. godine pod rednim brojem 1.4. i uz to podnosi ZIG (zahtev za ispravku greške) obrazac na osnovu kojeg će Poreska uprava stornirati prvobitnu prijavu.

9. Kakva je tehnika prijave odlaganja dospelosti za poreze i doprinose na plate? Koji je poslednji rok za predaju ovog obrasca Poreskoj upravi? Kada i kako se odlaže plaćanje ove obaveze na period do 24 meseca od 1.4.2021. godine? Da li odlaganje plaćanja nosi neku kamatu?

Članom 11. Uredbe preciziran je način na koji privredni subjekti prihvataju ove mere (zajedno i fiskalne pogodnosti i direktna davanja) i to tako što podnose PPP PD prijavu sa označenim datumom plaćanja 04. 01.2021. godine.

Međutim, istim članom je propisano da privredni subjekti ostvaruju pogodnosti za sva tri meseca samo pod uslovom da obrazac PPP PD u kome je naznačen datum plaćanja 04.01.2021. dostave do kraja aprila 2020. godine (30.04.2020.).

Ovde treba biti obazriv i svi oni koji su tokom aprila već podneli poreske prijave za mart i platili porez i doprinose u kojima nisu naznačili datum plaćanja 04.01.2021. (jer uredba još nije bila doneta) trebalo bi obrazac PPP PD za aprilsku platu da podnesu do 30.04. da bi ispunili ovaj formalni uslov. To može biti nezgodno za ona privredna društva koja radnike plaćaju po broju radnih sati i koja obično presek broja sati prave početkom narednog meseca za prethodni mesec, ali u ovom slučaju moraju do kraja aprila da predaju PPP-PD za aprilsku platu da bi se kvalifikovali za program mera.

U suprotnom ako obrazac dostave prvi put u maju imaju pravo na pogodnosti samo za 2 meseca, a ako to urade u junu samo za jedan mesec.

Odlaganje plaćanja na 24 jednake rate je bez kamate.

10. Da li je definisana tehnika odlaganja dospelosti za akontacioni porez na dobit?

Podnošenjem PPP-PD prijave se lice opredeljuje za odlaganje dospelosti akontacija poreza na dobit (član 4) isto kao i poreza i doprinosa za zarade.

11. Kako da se ponašaju preduzeća koja mogu da plaćaju sve obaveze u ovom periodu? Da li po svaku cenu odlagati plaćanje obaveza?

Svako preduzeće treba da uradi svoju *cost-benefit* kalkulaciju i proceni odnos između koristi od mera, sa jedne strane, i restrikcija kojih mora da se pridržava, sa druge strane. Kod većine, naročito preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća će računica biti pozitivna. Kod velikih zavisi od sagledavanja koristi (odlaganje poreza i doprinosa na zarade i poreza na dobit) i restrikcija (nemogućnost otpuštanja više od 10% radnika, nemogućnost isplate dividende do kraja 2020. godine).

12. Direktna davanja iz budžeta po radniku - koji je tačno iznos u pitanju? Na koje mesece se odnose davanja?

Direktna davanja po zaposlenom predstavljaju zapravo iznos osnovne minimalne neto zarade za mart, a to je 30.367,04 dinara.

Ova mera je definisana u članu 9. Uredbe i čitajući ga, na prvi pogled moglo bi se zaključiti da se ovi iznosi odnose samo na mart, april i maj. Međutim treba imati u vidu da je u članu 2. ostavljena mogućnost izbora korišćenja fiskalnih pogodnosti i za mesece april, maj i jun (za one koji su izvršili

isplate za martovsku platu pre stupanja na snagu uredbe). Uredba fiskalne pogodnosti i direktno davanje posmatra kao celinu, a direktna davanja se mogu koristiti i za mesece april, maj i jun.

13. Šta se dešava ako je neko već uplatio neto plate plus poreze i doprinose za mesec mart - recimo 5.4. tj. da li se plaćanje naknade odnosi na plate za april-jun period? Da li možemo da smanjimo kao poslodavci neto zaradu, a da to smanjenje kompenzujemo ovim prilivom?

Ako je obveznik uplatio poreze i doprinose i neto zaradu za mart pre stupanja na snagu uredbe, on će koristiti fiskalne pogodnosti i direktna davanja za april, maj u jun. Formalni uslov je da se prijava PPP-PD sa datumom plaćanja 04.01.2021. u polju 1.4 podnese do kraja aprila za aprilsku platu.

Možemo da smanjimo iznos neto plate koju plaćamo kao poslodavci i da plaćenu naknadu od strane države koristimo kao dopunu neto plate. Na primer, ako je radnik imao neto platu 50.000 dinara i ne želimo da mu smanjujemo total neto plate, možemo 20.000 dinara isplatiti mi, dodatnih 30.000 dinara iz naknade države. U sumi, u odnosu na regularnu situaciju, naš aktuelni odliv je samo 20.000 dinara, a radnik dobija 50.000 dinara (možda drugi deo od 30.000 dinara sa vremenski odloženim rokom u zavisnosti od dinamike plaćanja naknade), a porezi i doprinosi na 50.000 dinara se odlažu u smislu dospelosti za 1.4.2021.

14. Da li se plaćaju porezi i doprinosi na ovu sumu od 30.000 dinara? Kada se očekuje prva isplata i kojom dinamikom se od strane preduzeća može spuštati na zaposlene, a da zadržimo princip namenskog trošenja sredstava?

Ova suma predstavlja neto zaradu zaposlenog i ima poreski tretman zarade. To znači da podleže poreskom opterećenju.

Prva isplata je u maju, druga u junu, a treća u julu 2020. godine.

Obveznici koji žele da vrše isplate zarada pre nego što dobiju ove iznose mogu to da rade, a dobijene iznose da koriste za narednu isplatu ali samo u okviru perioda mart-maj ili april-jun.

Na primer, posmatrajmo pravno lice koje je 05.04. isplatilo zaradu za mart. Sledeća zarada koju isplaćuje je aprilska sa isplatom 05.05. Direktno davanje koje je lice dobilo u maju od države koristi za isplatu neto zarade za april. Isti princip se primenjuje za jun i jul. Direktno davanje iz juna koristi za isplatu majske zarade, a direktno davanje iz jula za isplatu junske zarade. Veoma je važno da se ne propusti poslednjom naknadom koja se dobija u julu platiti neto plata u junu.

Međutim, postavlja se pitanje šta ako pravno lice želi da isplati neto zaradu 5.5. a novac od države dobija npr. 20.5? U tom slučaju, ako poslodavac isplaćuje zaradu koja je viša od ovog iznosa - npr. 70.000 dinara, preporučujemo da 10.5. isplati 40.000 dinara, a da ostatak od 30.000 dinara isplati kada dobije novac od države. Ovo je važno zbog sledećeg - ako pravno lice bude isplaćivalo ceo iznos unapred, onda će doći u situaciju da u julu, kada je poslednji mesec uplate, dobijena sredstva države neće moći da iskoristi (jer je jun poslednji mesec koji je obuhvaćen ovim merama,

a ono je već isplatio - ili će iskoristiti na taj način da za jun poveća zarade zaposlenima i isplati im dodatno tih 30.000 dinara na već postojeću platu).

15. Do kada se otvara namenski račun i ko ga otvara? Zašto je važno namensko trošenje ovih sredstava i da se pravovremeno spuste na zaposlene? Da li je moguće da poslodavac isplati ukupni iznos zarade, a da kasnije uplatu sa namenskog računa prebaci na račun preduzeća, obzirom da je već isplatio neto zaradu?

Prema članu 13, stav 3. do 25.4. potrebno je da preduzeća potvrde u okviru koje banke žele da se uplate sredstva, ako imaju tekuće račune u više banaka (za sada ne postoji ta opcija, a izvesno je da će biti u okviru PPP-PD elektronske prijave). Ako preduzeća imaju račun u samo jednoj banci nije potrebno ništa da se uradi jer će ta banka sama otvoriti namenski račun.

Privrednom subjektu se u skladu sa članom 13. Uredbe otvara poseban namenski račun od strane odabrane banke na koji mu se vrši uplata direktnih davanja i sa koga je dužan da izvrši prenos novčanih sredstava na tekuće račune lica za koja su dobijena direktna davanja. Dakle ne može ih koristiti u druge svrhe. Kršenje nosi obavezu vraćanja sredstava u roku od 5 dana sa poreskom kamatom (referentna stopa plus 10%, član 75. Zakona o poreskom postupku i administraciji) plus sankcije za pravno lice (30 - 70% od visine davanja) i za odgovornu osobu (od 50 do 100 hiljada dinara).

16. Jedan od uslova za korišćenje mera je neplaćanje dividende do kraja 2020. godine. Kakva je situacija ako postoji više povezanih lica, a samo jedno se prijavljuje za mere?

Zabrana isplata dividende do kraja 2020. godine važi za sve korisnike programa mera. Ako privredni subjekt želi da koristi program državne pomoći, taj privredni subjekt ne sme da isplaćuje dividendu do kraja 2020. godine, bez obzira da li se dividenda odnosi na nerasporedjenu dobit iz nekih ranijih godina ili za 2019. godinu. Ukoliko ima više pravnih lica u okviru iste grupacije, a ne koriste svi pomoć, zabrana isplate dividende se odnosi samo na privredne subjekte (matični broj) koji koriste pomoć, što znači da privredni subjekti iste grupacije koji nisu prijavljeni kao korisnici pomoći mogu da isplaćuju dividendu.

17. Na koje mere imaju pravo velika preduzeća? Koji kriterijumi se koriste za klasifikovanje velikih preduzeća?

Imaju pravo na odlaganje poreza i doprinosa na zarade, odlaganje poreza na dobit, emitovanje obveznica.

Kriterijumi klasifikacije su detaljno objašnjeni u Zakonu o računovodstvu (2 od 3 kriterijuma preko gornje granice za srednja preduzeća, konkretno ispunjena dva od sledeća tri kriterijuma: broj zaposlenih preko 250, godišnji prihod preko 10 miliona EUR, imovina preko 5 miliona EUR).

18. Da li sva preduzeća imaju prostor u okviru postojećih zakonskih propisa da odlože poreske obaveze (porez na dobit, PDV odlaganje, PDV po realizaciji)?

Pre svega ovom uredbom daju se fiskalne pogodnosti samo za poreze i doprinose na zaradu, porez na dobit i porez na dohodak građana. Ostali poreski oblici (na primer, porez na imovinu i druga poreska opterećenja) nisu obuhvaćeni uredbom.

Pored toga, podsećamo da je članom 73. i 74. ZPPA predviđena mogućnost odlaganja plaćanja dugovanog poreza. Ovu mogućnost privredni subjekti mogu da iskoriste za sve druge poreske oblike koji nisu obuhvaćeni uredbom (pdv, akcize, porezi po odbitku, porezi na imovinu). Poreska uprava na zahtev obveznika odobrava odlaganje plaćanja poreza najduže na 60 meseci uz grejs period od 12 meseci. Kamata se obračunava po stopi jednakoj godišnjoj referentnoj kamatnoj stopi NBS (u ovom momentu 1,5%) uz otpis 50% kamate za obveznike koji redovno izmiruju obaveze. Obveznik pravno lice ima uslov da položi sredstvo obezbeđenja (za iznose veće od 1.500.000 dinara).

Postojeći ZPDV u članu 36. daje mogućnost obveznicima, čiji promet u prethodnih 12 meseci nije veći od 50.000.000 dinara, da poresku obavezu plaćaju po naplaćenom potraživanju.

U skladu sa članom 68 ZPDPL obveznici mogu menjati akontacije poreza na dobit ako je u tekućoj godini došlo do značajnih promena u poslovanju.

Razmotrite ove opcije odlaganja plaćanja poreza koje vam nudi postojeći zakonski okvir.

19. Kratak pregled Uredbe koja pokriva Fond za razvoj.

U pitanju su krediti za tekuću likvidnost i obrtna sredstva do 24 milijardi dinara. Na sredstva imaju pravo svi iz privatnog sektora, osim velikih preduzeća (gleda se poslednji predati izveštaj u APR za klasifikaciju). Na sredstva nemaju pravo: igre na sreću, promet nafte i naftnih derivata i još neke delatnosti.

Uslovi za aplikaciju su: pozitivan neto dobitak u poslednje dve godine (gledaju se poslednja dva bilansa uspeha predata APR-u; može jedne godine negativan neto dobitak, ali mora biti pozitivan poslovni dobitak); nisu u stečaju, likvidaciji, UPPR-u; prag otpuštanja je do 10% radnika.

Uslovi kredita su: 36 meseci, do 12 meseci grejs period (obračunava se kamata i pripisuje dugu), kamatna stopa 1% godišnja u dinarima, odobrava se i vraća u dinarima, minimalni iznos za preduzetnike je 200.000 dinara, za privredna društva 1 milion dinara; maksimalan iznos je 10 miliona za preduzetnike i mikro pravna lica, 40 miliona dinara za mala preduzeća, 120 miliona dinara za srednja preduzeća. Instrumenti obezbeđenja su menica pristupioca i osnivača, hipoteka ili zaloga 1:1.

Maksimum kredita se obračuna prema jednom korisniku, sa svim povezanim licima (Zakon o privrednim društvima). To znači ako ima više povezanih lica srednje veličine, ona zajedno imaju prag od 120 miliona dinara kredita.

Princip odobravanja po redosledu javljanja dok ima raspoloživih sredstava. Važno što pre stati u red aplikacijom. Do 10.12. se prihvataju prijave dok se ne utroše sredstva; odluke do 31.12., a rok za realizaciju 31.3. 2021. godine.

Samo jedan zahtev može u jednom trenutku po ovoj Uredbi. Ne postoje eksplicitna ograničenja da neko konkuriše za regularni kredit Fonda i kredit kroz ovu uredbu, tj. da ima dve paralelne aplikacije ali po različitim osnovama.

UO Fonda tek treba da bliže da odredi kriterijume i uslove aplikacije (očekujemo da ti uslovi i kriterijumi liče na uslove koje sada Fond ima).

20. Da li korišćenje kredita definisanih ovom uredbom utiču na mogućnost korišćenja drugih podsticaja (Uredba o fiskalnim pogodnostima i direktnim davanjima) i najavljenih kredita koji će se realizovati u saradnji sa finansijskim institucijama (komercijalne banke i međunarodne finansijske institucije)?

Ne postoje ograničenja u ovom tekstu Uredbe za korišćenje drugih podsticaja (porezi, naknade, garantne šeme).

21. Uredba za obveznice: šta predviđa, koliko je realno da to bude brzi izvor finansiranja?

Trenutno se čeka procedura Komisije za HoV oko izgleda prospekta i drugih bitnih elemenata postupka (rok od 15 dana po Uredbi da se definiše ova procedura). Ministar je najavio da će postupak biti maksimalno pojednostavljen (sa 77 na 17 dana, trošak emitovanja višestruko manji i da se ne isključuje učešće države u kupovini korporativnih obveznica).

22. Garantne šeme i krediti za likvidnost? Šta se može očekivati od uslova?

Država je dala predlog garantnih šema u iznosu od 2 milijarde evra garancija koje će ponuditi poslovnim bankama, a koje bi trebalo da odobre nove kredite privrednim društvima. Sledeće nedelje se očekuje potpisivanje ugovora između Ministarstva finansija i poslovnih banaka koji bi precizirao međusobne odnose.

Osnovni elementi Garantne šeme su sledeći (detalji će biti precizirani Ugovorom između Ministarstva finansija i banaka, moguće su izmene):

- Ukupan iznos garancija države 2 milijarde evra –1 milijarda evra za nove kredite i 1 milijarda evra za zadržavanje postojećih kredita.
- Podobni klijenti: preduzetnici, mikro, mala i srednja preduzeća koja su imala status „performing“ na dan 29.02.2020. godine i koji zadovoljavaju kreditne kriterijume banaka. Isključene su nove firme koje su osnovane u prethodne 2 godine.

- Proizvodi: krediti za likvidnost i obrtna sredstva, novi krediti – isključeno refinansiranje drugih banaka, refinansiranje i pre vremena otplata postojećih kredita u portofoliju banke koristeći novi kredit iz garantne šeme.
- Zanzavljanje kredita u iznosu od 1 milijarde evra dozvoljeno je za klijente kod kojih postoji uredna kreditna istorija tj. da nisu bili u statusu *defaulta* i statusu NPL-a na 29.02.2020. godine i da u poslednjih 12 meseci nije sprovedjen postupak reprogramiranja, restrukturiranja i slično.
- Pokriće: 80% državna garancija za glavnica svakog pojedinačnog kredita.
- Rok u kome se mogu odobravati krediti: kraj 2020. godine.
- Ročnost: 36 meseci sa grejs periodom od 9 - 12 meseci.
- Maksimalan iznos: 25% prihoda iz 2019. godine, a ne više od 3 miliona evra.
- Valuta: dinar ili evro.
- Način otplate: mesečni anuitet
- Kamatna stopa: maksimalna cena za dinarske kredite 1m BELIBOR + 2,5%, maksimalna cena za valutne kredite 3m EURIBOR + 3%.
- Sredstva obezbedjenja: minimum menice firme i menica većinskog vlasnika.
- Alokacija po bankama: 1 milijarda evra ukupno plasiranih sredstava biće raspoređena po ključu (tržišni ideo u posmatranom segmentu na dan 29.02.2020. godine), dok će preostali iznos biti raspoređjen po principu redosleda prijavljanja.
- Banka sprovodi klasičnu kreditnu analizu i upravlja celim procesom monitoringa i naplate
- Posebna odredba: ograničenja isplata dividende za klijente koji koriste kredite pokrivena garantnom šemom (standardni kovenant banaka).

Banke su u različitim pozicijama i svaka će za sebe odlučivati da li će i u kojoj meri učestvovati u ovom programu. Savet je da pažljivo izračunate da li i u kom scenariju su vam novi krediti potrebni i da ukoliko jesu, bez odlaganja kontaktirate vaše bankare i počnete pripremu dokumentacije. **Posetite besplatnu edukativnu platformu za kreditnu aplikaciju USAID/PeterHof www.dobarzabanku.rs** ako nemate iskustva u kreditnim aplikacijama ili se javite nama ukoliko vam je potrebna pomoć.

Naši klijenti su danas (13.4.) već dobili predodobrenje za garantovane kredite od strane poslovnih banaka. To znači da je novac za kredite već počeo da se zauzima.

23. Kako je rešeno pitanje zaposlenih radnica na porodijskom bolovanju, šta treba da radi poslodavac koji ima zaposlenu koja je na porodijskom bolovanju?

Broj zaposlenih na koje poslodavac ima pravo na pogodnosti umanjuje se za broj zaposlenih koji ostvaruju naknade zarade za vreme porodijskog odsustva kao i sve druge naknade koje u celosti padaju na teret drugih isplatilaca, a koje imaju oznaku vrste prihoda OVP od 204 do 211 u katalogu vrste prihoda prema članu 9. Uredbe.

24. Ukoliko se firma nalazi u većinskom državnom vlasništvu (AD 93:7%) i u pitanju je srednje preduzeće, da li ima prava za korišćenje odlaganja poreza i doprinosa, i isplatu minimalca od strane države?

Prema članu 2. Uredbe privredni subjekti u privatnom sektoru su svi oni koji nisu obuhvaćeni spiskom korisnika javnih sredstava u skladu sa Pravilnikom o spisku korisnika javnih sredstava.

Na ovom spisku nalaze se ne samo javna preduzeća, već i ona organizovana kao akcionarska društva ili društva sa ograničenom odgovornošću u većinskom državnom vlasništvu.

Ukratko, ova preduzeća nemaju pravo na korišćenje programa mera.

25. Kakav je tretman subvencija 65 i 75%, ako se stavi datum 04.01. kao datum isplate?

Subvencije važe do 31.12.2020. godine i u tom slučaju se gube prava na povrat sredstava.

26. Da li preduzeća mogu da računaju na olakšice samo stavljanjem datuma 04.01. na prijavi za kvalifikovanog radnika od 01.02.2020?

Članom 21. ZPDG i članom 45. ZODSO propisano je da poslodavci imaju pravo na povraćaj poreza isplaćenog zaključno sa 31.12.2020. godine. Uredbom u članu 4. precizirano je da se doprinosi čije je plaćanje odloženo smatraju plaćenim u sledeće svrhe:

- Ostvarivanje prava po osnovu penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i osiguranja za slučaj nezaposlenosti
- Prava na finansijsku podršku porodici sa decom.

Dakle nije predviđeno u slučaju poreskih olakšica. S druge strane i ako se zakonom produži ovaj rok posle 31.12.2020. godine ove obaveze neće biti isplaćene jer će ući u reprogram od 24 meseca.

27. Da li osnivači privrednih društva (PP ODO prijave) mogu da koriste pogodnosti? Ako su platili mart, znaci da će moći da koriste samo april i maj, obzirom da njihove prijave šaljemo od prvog u mesecu?

Fiskalne pogodnosti se prema članu 2. Uredbe odnose na zarade i naknade zarada i doprinose na zarade i naknade zarada, i na lične zarade preduzetnika. Osnivači imaju pravo na fiskalne pogodnosti samo ako su istovremeno zasnovali radni odnos u svom privrednom društvu.

28. *Penzioneri u radnom odnosu - da li za njih koristimo pogodnosti (odlaganje plaćanja poreza i minimalac)?*

Za penzionere u radnom odnosu važe ista pravila kao za druge zaposlene, osim ako je u pitanju preduzetnik koji je istovremeno korisnik penzije ili ima status zaposlenog, u kom slučaju nema pravo na direktna davanja. (član 9).

29. *Doprinosi – ako u poreskoj prijavi PPP-PD stavimo datum 04.01.2020. godine da bi dobili pogodnosti za minimalac, da li možemo da izvršimo uplatu doprinosa i ne koristimo reprogram na 24 rate.*

Nema smetnje za takav postupak, poreska uprava će vas zadužiti tek 04.01.2021. po tom BOP-u tako da ćete do tog datuma biti u preplati.

30. *Uredbom je propisano da pravna lica mogu da ostvare pravo na uplatu bespovratnih novčanih sredstava iz budžeta Republike Srbije, i to u periodu od tri meseca u skladu sa metodologijom obračuna propisano u članu 9. Uredbe, po kojem bespovratna novčana sredstva se isplaćuju za zaposlene sa punim radnim vremenom, odnosno broj zaposlenih sa punim radnom vremenom uvećava se i sa brojem zaposlenih sa nepunim radnom vremenom. Naša kompanija je nekim zaposlenima smanjila radno vreme sa puno na nepuno radno vreme tokom meseca marta, i to od 16. marta do 31. marta. To znači da su neki zaposleni imali puno radno vreme od 1. marta do 15. marta 2020. godine, te nepuno radno vreme od 16. marta do 31. marta 2020. godine. Kako se računa procenat u ovom slučaju za angažovanje zaposlenog sa nepunim radnim vremenom u mesecu martu?*

Broj zaposlenih sa punim i nepunim radnim vremenom treba posmatrati u odnosu na 15.03 s obzirom na to da je taj datum određen uredbom kao referentni za računanje broja zaposlenih.

31. *Ako je firma u blokadi da li zaposleni takođe dobijaju pomoć i na koji način tj. na koji račun bi išla uplata s obzirom da je račun firme u blokadi?*

Uredbom pravna lica koja su u blokadi nisu izuzeta od prava na pogodnosti.

32. *Da li se pravo na bespovratna sredstva može ostvariti za zaposlene koji su angažovani putem staff lease agencija i ko to pravo ostvaruje, Poslodavac Korisnik ili agencija?*

Pravo ostvaruje onaj poslodavac sa kojim ta lica imaju zaključen ugovor o radu i koje će podneti PPP PD prijavu.

33. Da li su zaposleni putem staff lease agencija obuhvaćeni procentom smanjenja broja zaposlenih kod Poslodavca Korisnika?"

Nisu, jer nisu formalno zaposleni kod Poslodavca korisnika.

34. Na koji način će paušalci i preduzetnici koji nisu na sopstvenoj zaradi biti uključeni u ovaj program?

Ako nemaju zaposlene ne mogu ni da podnesu PPP PD prijavu pa će po jeziku Uredbe to biti tek naknadno objašnjeno.

35. Ako radnik sam zahteva prekid radnog odnosa (na primer ide u drugu firmu), da li će poslodavac koji koristi ove mere, i time ima umanjeње zaposlenih radnika veći od 10%, izgubiti pravo na iste?

Na žalost uredbom nije predviđen bilo kakav izuzetak vezan za način prestanka radnog odnosa. Samo se gleda broj zaposlenih 15.3. kao osnova obračuna. Jedini izuzetak smo gore već objasnili.

36. Da li se smanjivanje broja zaposlenih +3 meseca odnosi na to da ne može da smanjuje broj zaposlenih za koje je korišćen ovaj set mera – npr. korišćene mere za 4 radnika u međuvremenu zaposlena 4 i otpuštena 4. Da li se 10 % odnosi samo na broj radnika za koje korišćena pomoć države.

U skladu sa Članom 12 Uredbe smanjenje se posmatra u odnosu na sve zaposlene.

37. Šta sa zaposlenim koji nemaju tekući račun?

Moraju da ga otvore.

38. Ako nam isplate minimalac na namenski račun i mi sa tog računa isplatimo radnicima, porezi su odloženi za sledeću godinu, onda sledeće godine platimo poreze i doprinose za taj iznos, a pošto su ti porezi odloženi dobit nam se uvećava za taj iznos poreza koji ne knjižimo kao trošak, kolika je onda stvarna pomoć?

Zarade se priznaju kao rashod u poreskom bilansu nezavisno od toga da li su isplaćene do kraja godine.

39. Da li dividenda koja je isplaćena pre usvajanja uredbe utiče na prava?

Ne utiče na pravo na pogodnosti. Gleda se datum usvajanja Uredbe kao početak primene.

40. Da li će uplata / priliv od strane Vlade u iznosu minimalca x broj radnika, imati tretman Prihoda (bilo koje vrste jer u nekim ranijim merama uplate države su bivale obavezno knjižene kao Prihodi od subvencija, donacija, itd.) ili u ovom slučaju / osnovu neće tangirati klasu 6?

Ovo davanje može imati tretman uslovljene donacije.

41. Da li se smeju isplatiti bonusi koji su započeti a nisu se u celosti isplatili?

Nema smetnje za isplatu bonusa.

42. Šta ako firma nema zaposlene?

Onda nema pravo na fiskalne pogodnosti za zarade. Što se tiče ostalih pogodnosti, tek treba da se definiše kako bi se ove firme mogle prijaviti za program mera zato što nemaju PPP-PD obrazac.

43. Kakva je situacija za poslodavce koji koriste poreske olakšice za zapošljavanje novih lica (Zakon o porezu na dohodak građana)?

Poslodavci koji koriste poreske olakšice iz člana 21. Zakona o porezu na dohodak građana takođe imaju pravo na fiskalne pogodnosti i direktna davanja iz budžeta za zaposlene za koje koriste olakšice.

Za tu vrstu zaposlenih potrebno je podneti posebnu PPP PD prijavu i odvojiti ih od ostalih zaposlenih. Ukoliko i za ove zaposlene poslodavac želi da koristi pogodnosti potrebno je da prvi put do 30.04.2020. podnese PPP PD obrazac sa datumom plaćanja 04.01.2021. (polje 1.4). U tom slučaju, pošto nije izvršio isplatu poreza i doprinosa, poslodavac ne može da podnese zahtev za povraćaj dela sredstava sve dok iste ne isplati. Pošto je podneo zahtev za fiskalne pogodnosti poreska uprava će obavezu za porez i doprinose zadužiti tek 04.01.2021. Obveznik može istog dana da izvrši uplatu poreza i doprinosa i podnese zahtev za povraćaj. Ovo će se desiti u slučaju da se produži trajanje olakšice za pojedine vrste prihoda i posle 31.12.2020, što je do sada bio slučaj. Ako se ne produži trajanje olakšice obveznik će izgubiti pravo na povraćaj.

Dakle obveznici sami treba da procene šta im je isplativije - da li povraćaj dela poreza i doprinosa ili iznos direktnog davanja koje dobijaju iz budžeta (30.367,04 dinara).

44. Šta preduzeća već sada mogu i treba da urade na temu primene ekonomskih mera, komunikacije sa bankama, ali i primene praksi kriznog menadžmenta u svojim preduzećima? Zašto je važno da preduzeća već sada gledaju unapred ka fazi 2 i 3 i da spremaju scenarije budućnosti i planove oporavka za dan posle?

Preduzeća moraju da budu proaktivna na više frontova:

- da pažljivo sagledaju oportunističku korist korišćenja mera i da ako ulaze u mere sagledaju koji su efekti mera na njihov novčani tok,
- da što pre započnu komunikaciju sa bankama (važiće princip *first come first served*, garantne šeme će biti objavljene sledeće nedelje, ali već sada uspostaviti komunikaciju sa bankama) i da se pripreme za aplikaciju ka Fondu za razvoj (takođe važi princip *first come first served* i treba biti u niskom startu),
- što pre poboljšati praksu kriznog upravljanja (preporuka da prođu kroz **besplatni upitnik za krizno upravljanje na sajtu PeterHofa (www.peterhof.rs)** koji pokriva 8 oblasti: finansije, prodaja, marketing, HR, krizne komunikacije, nabavka i logistika, proizvodnja, pravni deo i da identifikuju propuste u sadašnjoj praksi,
- priprema scenarija za tri faze: 1. preživljavanje i likvidnost (lockdown), 2. eho krize (od avgusta / septembra), 3. nova realnost / normalnost (procena dugoročno stabilne tražnje, smislenost biznis modela, stepen diversifikacije). Danas donete odluke imaju implikacije i na fazu 2 i 3 jer potrebno je naći meru između borbe za likvidnost i borbe za očuvanje kredibiliteta preduzeća pred bitnim stakeholderima kada je u pitanju smanjivanje troškova). Stojimo na raspolaganju kao ongoing savetodavna podrška za krizno upravljanje.